

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра дизайну

МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В ДИЗАЙНІ /
ARTISTIC PRACTICES IN DESIGN

ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY

Київ 2025

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: Вадим КОЗИК, ст. викладач кафедри дизайну.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри дизайну 25 серпня 2025 р., протокол № 2.

Рецензенти: Руслана БЕЗУГЛА, доктор мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри дизайну,
Аліна СЛІВІНСЬКА, кандидат філософських наук, доцент, магістр дизайну,
Асмаї ЧІБАЛАШВІЛІ, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України.

МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В ДИЗАЙНІ / ARTISTIC PRACTICES IN DESIGN

ПРОГРАМА/ COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Мистецькі практики в дизайні» підготовлена відповідно до Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 022 «Дизайн» <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pdf> (від 13.12.2018 р. № 1391) галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Дизайн» підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Мистецькі практики в дизайні» є формування загальних і професійних компетентностей на основі концептуального осмислення, критичного аналізу мистецьких практик кінця XIX – початку XXI ст., їх особливостей, впливу мистецьких практик на формування дизайну та його напрямів як продукту інноваційної та технологічної художньо-проектної діяльності, тенденцій розвитку мистецтва та дизайну та їх практик в означений період, що дозволить розвинути у студентів здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства.

Завданням вивчення дисципліни «Мистецькі практики в дизайні» є теоретичне осмислення сутності сучасних мистецьких практик і їх зв'язку з дизайнерською діяльністю і видів дизайну, розглянути проблемні теми сучасного мистецтва, сформулювати знання про історичне підґрунтя і особливості мистецьких і дизайнерських практик кінця XIX – початку XXI ст.

Предметом вивчення дисципліни є тенденції розвитку мистецьких і дизайнерських практик кінця XIX – початку XXI ст., особливості концепцій мистецьких практик, теоретичні підходи до дослідження сутності мистецьких практик і їх впливу на дизайн в процесі становлення культури.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Перед вивченням навчальної дисципліни у студентів мають бути розвинуті наступні компетентності:

знання:

- змісту базових категорій і понять історії мистецтва та дизайну;
- історичних передумов формування мистецтва та дизайну;
- сутності, цілей і функцій мистецтва і дизайну;
- особливостей основних видів та жанрів мистецтва;
- суттєвих ознак стилів мистецтва та дизайну;
- загальні принципи створення продуктів дизайн-діяльності і творів

мистецтва,
вміння:

- аналізувати твори мистецтва та дизайну за стильовими ознаками;
- використовувати прийоми та навички стилістичного аналізу творів мистецтва і дизайну в контексті сучасних візуальних комунікацій;
- розрізняти і порівнювати стилі мистецтва і дизайну в культурно-історичному контексті;
- аналізувати та гармонізувати взаємодію форми, кольору та простору; організовувати візуальне середовище засобами композиції та кольору.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Мистецькі практики в дизайні», як вибіркова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

«Дизайн» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності-за освітньою програмою</i>		
1	Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності.	1
4	Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.	1-11
7	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	1-11
9	Здатність зберігати та примножувати культурно мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	2-11
10	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.	1
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
3	Здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну та сучасних видів мистецтв.	1,10
5	Здатність застосовувати знання історії	1-11

	українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.	
11	Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності	1-11
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області дизайну та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.	1-11
3	Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проєкту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень.	1-11
6	Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.	1
10	Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі.	1-11
13	Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну.	1
14	Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.	8,10
15	Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках	8,10

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ. Предмет дисципліни «Мистецькі практики в дизайні»

Актуальність навчальної дисципліни «Мистецькі практики в дизайні», її роль і значення в професійному становленні. Мета й основні завдання навчальної дисципліни. Місце і роль навчальної дисципліни в процесі формування інтегральної, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей. Програмні результати вивчення дисципліни. Змістовні модулі, тематичний план лекційних занять, особливості виконання завдань на практичні заняття і самостійну роботу. Методика оцінювання видів навчальної і практичної роботи. Професійна етика, академічна доброчесність та антикорупційні стандарти в діяльності дизайнера. Етичні основи професійної діяльності: принципи доброчесної конкуренції на ринку дизайн-послуг; неприпустимість плагіату та запозичення чужих ідей без належного цитування або дозволу (авторське право в дизайні). Академічна доброчесність: правила виконання навчальних і творчих проєктів, відповідальність за використання генеративного ШІ та дотримання стандартів самостійності досліджень. Антикорупційна культура: розуміння механізмів запобігання корупції в професійному середовищі (відносини з замовниками, участь у тендерах, прозорість ціноутворення та ухвалення проєктних рішень); відповідальність дизайнера за якість робіт як запобіжник недоброчесних практик. Ухвалення рішень: здатність діяти згідно з правовими нормами та морально-етичними принципами у конфліктних ситуаціях; розвиток професійної ідентичності на основі нульової толерантності до проявів недоброчесності.

Сутність понять «мистецтво», «практика», «мистецькі практики», «дизайн-практика», «художні практики», «художній стиль». Особливості мистецьких практик на зламі ХХ – ХХІ століття. Основна термінологія з дисципліни: мистецтво ХХ століття, стилі і напрями мистецтва ХХ ст., сучасне мистецтво, основні теми і тенденції розвитку сучасного мистецтва, дизайн, художньо-проєктна діяльність, практики дизайну.

Мистецькі практики як відображення процесів розвитку суспільства. Сучасні трансформації мистецтва. Мистецтво епохи постмодерну.

Список рекомендованих джерел:

Закони та нормативні акти: 2.

Основний: 4 [с. 8-20]; 6 [с. 2-11].

Додатковий: 9 [с. 8-11], 14 [с. 1-23].

Інтернет-ресурси: 32.

Тема 2. Дизайн як вид проєктно-художньої діяльності

Дизайн: витоки і передумови формування. Визначення дизайну. Універсальність дизайну. Дизайн як поєднання технологій та інновацій. Дизайн як реалізація потреб людини. Види дизайну. Функції дизайну.

Дизайн - органічне поєднання існуючих матеріальних об'єктів та (або) життєвих ситуацій. Естетичні властивості дизайну. Дизайн як спосіб оптимізації взаємодії естетичних властивостей з людиною та суспільством. Дизайн як естетична

практика. Тотожність доцільності та виразності, утилітарного та естетичного у дизайні. Історичний характер мистецьких практик в дизайні.

Дизайн - продукт науково-технічної і візуальної, художньої культури. Художня еволюція дизайну. Концепції формоутворення у мистецтві і їх вплив на становлення предмету дизайну. Творчі технології і прийоми у мистецтві і їх використання в дизайні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3[с.110-137], 4[с. 8-20], 6[с.2-11].

Додатковий: 8 [с.12, 74-75], 9[с.8-11], 14[с.1-23], 17[с.122-131].

Інтернет-ресурси: 30, 48.

Тема 3. Типологія і класифікація мистецьких практик в дизайні

Мистецтво як художня діяльність. Художньо-образне мислення в контексті практичної діяльності. Мистецькі практики. Класифікація мистецьких практик. Пластичне мистецтво. Декоративне мистецтво як естетичне засвоєння матеріального світу. Художнє оформлення середовища. Декоративно-ужиткове мистецтво: види. Ціль і функції декоративного мистецтва. Монументально-декоративне мистецтво: види. Система монументально-декоративного мистецтва: прийоми і форми. Практики монументально-декоративного мистецтва і їх функції. Художні якості об'єктів дизайну середовища. Синтез мистецтв. Елементи ансамбля (предметно- просторового комплексу). Сучасні практики мистецтва в дизайні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4[с.8-20].

Додатковий: 14[с.1-23], 8[с.34-39, 67, 111- 113], 9[с.8-11].

Інтернет-ресурси: 30, 48.

Тема 4. Мистецькі практики в дизайні наприкінці ХІХ ст.

Великобританія другої половини ХІХ ст. Ідеї О. Пюджина про можливість реформування суспільства за допомогою дизайну, зв'язок естетичних стандартів з моральним станом нації. Вітражі, проєкт інтер'єру нових палат Парламенту Великобританії О. Пюджина. Вітражі, тканини меблі фірми «Морріс, Маршалл ,Фолкнер і Ко» (пізніше «Морріс і Ко»). Рух «Мистецтво і ремесло» і мистецькі практики його засновника Вільяма Морріса (1834 — 1896). Келмскотська друкарня (Kelmscott Press) В. Морріса. Друкований текстиль Morris & Co.

«Братство Прерафаелітів» (1848—1853) і мистецтво його засновник Данте Габріель Россетті (1828-1882 рр.). Червоний будинок (проєкт Ф. Вебба і В. Морріса (1860 р.) і його вітражі, шпалери, гобелени, тканини для меблів, килими. Артур Хейгейт Макмердо - засновник «Гільдії століття». Творчість А. Макмердо. Вітражі Селвіна Іміджа (1849-1930 рр.) Вікно Брауні (домашні духи у міфології Шотландії і Північної Англії) (1895 р.). Меблеві тканини Герберта Горна (1864-1916 рр.). Вироби зі срібла та скла Чарльза Роберта Ешбі (1863 —1942).

Мистецькі практики руху «Мистецтво і ремесло» в дизайні ХХІ ст. Дизайн Грейсона Перрі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4[с.119 – 130], 5[с.17-33], 6[с.59-77], 7[с.337-338].

Додатковий: 14[с.68-109], 25[с.346-355].

Інтернет-ресурси: 30.

Тема 5. Мистецькі практики в дизайні на зламі XIX-XX ст.

Модерн - міжнародний стиль у Європі та Північній Америці. Витоки модерну: Рух мистецтв і ремесел, який, подібно до модерну, був реакцією на декоративне мистецтво вікторіанської доби та мода на японське мистецтво, зокрема друк на дереві (або блоковий друк), у європейських художників у 1880-х і 90-х роках. Японські гравюри блокового друку, квіткові та цибулинні форми, «хлистові» криві. Модерн як прагнення поєднати концепцію самого дизайну, механізацію та ідею “сучасного”. Ар-нуво як свідоме рішення відійти від будь-якого попереднього стилю, свідомий розрив з минулим, бути на противагу тому, що відбувалося раніше, своєрідний маятник між класицизмом і рухом від класицизму. Запозичення технік та ідей з минулого мистецтва і переосмислення їх для створення власного нового декоративного стилю. Асиметрія форми і декору як відображення органічних форм природи. Японське мистецтво і рококо - витоки асиметрії. Жіночі форми. Французький ар-нуво: *femme-fleur* — симбіоз жінки і квітки з виткими рослинними лозами на металевих виробках, плакатах та кераміці. Архітектура Віктора Орта (1861-1947).

Лінія Орта у металевих виробках дизайну, меблі. Творчість Гімара. Німецька компанія WMF. Творчість Георга Єнсена (1866–1935), датського дизайнера, «орфевр-скульптора» (ювеліра-скульптора).

Кераміка стилю ар-нуво. Творчість Агатона Леонара (1841 - 1923 рр.), французького скульптора, художника, майстра-кераміста. Експериментальні глазурі кераміки Богемії, Франції, Сполучених Штатів. Керамічні і металеві вироби компанії Massier. Нові техніки декорування емальованої кераміки та металу. Кераміка угорського виробника Вілмоша Жолная. Вінце Варта — керамічні вазы з люстровою глазур'ю.

Ар нуво - скляні вироби. Вироби зі скла Еміля Галле: застосування середньовічної сирійської техніки емалевого живопису. Камео гласс (камео-скло) (від каменя і скло) — імітація камеї засобами склоробства. Іридесцентне скло (відоме як райдужне скло). Ювелірні прикраси Рене Лаліка. Флакони для парфумів Лаліка. Луї Комфорт Тіффані (1848–1933): вироби зі скла. Освинцьоване скло. Скло прес-пап'є (паперовий прес). Вазы зі скла прес-пап'є з інкрустацією та гравіюванням. Lava glass. Серія Favrile — іридесцентного скла

Меблі ар нуво школи Нансі (Франція). Відродження маркетрі. Маркетрі (фр. *marqueterie*, від *marqueter* — «цяткувати», «інкрустувати») — різновид інкрустації по дереву, при якому мозаїчний набір виконують зі шматочків шпону різних порід деревини і різних за кольором і фактурою. Ручна різьба по дереву за мотивами листя, фруктів, квітів, хвилястих ліній стебел і коренів, комах та жіночих форм.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4[с.119-130], 5[с.34-100], 6[с.77-92], 7[с.331-337].

Додатковий: 14[с.68-109], 25[с.346-355].

Інтернет-ресурси: 30.

Тема 6. Мистецькі практики модернізму

Модернізм як реакція естетичної свідомості на корінний перелом в культурі західноєвропейського і американського суспільств. Науково-технічний прогрес. Стабілізація капіталізму. Вихід на історичну арену широких мас. Непрямий вплив філософії А. Шопенгауера, С. Кєркегора, Ф. Ніцше, А. Бергсона, М. Гайдеггера, Ж. П. Сартра на становлення модернізму. Роль модернізму в перетвореннях в мистецтві і в суспільстві. Авангард як радикальний напрямок модернізму. Нєрадикальний напрямок модернізму і його представники. Ідейні засади мистецьких практик модернізму: представлення ідей, а не речей; відхід від предметності; пошук формальної і змістовної новизни; наполягання на провідній ролі кольору і лінії в конструюванні художнього простору; заміщення формальної глибини інтуїтивною глибиною; проголошення свободи, спонтанності творчості, автономії мистецтва; розмежування елітарного і масового мистецтвом; заклик до активної участі в перетворенні суспільства; велика кількість маніфєстів, декларацій, коментарів. Строкатість практик модернізму. Експерименти імпрєсіонізму, кубізму, абстракціонізму, фовізму, футуризму, дадаїзму, експресіонізму, сюрреалізму.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4[с.131 – 145], 5[с.104-173], 6[с.92-110], 7[с.356-412].

Додатковий: 8[с.11, 69-77], 9[с.176 – 187], 14[с.164 -207], 25[с.370 – 41, 426 – 435].

Інтернет-ресурси: 30.

Тема 7. Мистецькі практики українського авангарду

Український авангард - художній феномен початку ХХ століття. Період авангарду – 1909–1924 рр. Філософсько-естетичне підґрунтя. Перша хвиля авангарду – футуризм братів Бурлюків, кубізм у пластиці О. Архипєнка, кубофутуризм О. Богомазова, супрематизм К. Малєвича. Друга хвиля – активізація українських мистецьких об'єднань (АХЧУ, АРМУ, ОСМУ, УМО, ОММУ, «Жовтєнь»). Агітаційно-масове мистецтво. Виробничє мистецтво. Сцєнографія. Авангардне мистецтво і народна творчість. Іконопис. Барокова культура. Михайло Бойчук — засновник неовізантизм. Бойчукізм як синтез академічного та народного мистецтва. Творчість учнів і послідовників В. Сєдлярє, С. Колосє, М. Кєспєровичє. Відродження килимарства, мистецтва гобєлену, ємалі. Георгій Нарбут — творець української книжкової графіки, «Українська абетка», «Малоросійський гербовник». Геральдична графіка. Екслібрис. Формування школи української графіки на основі барокових традицій. Експерименти авнгардизму: супрематизм Кєзимира Малєвича, конструктивізм Володимира Тєтліна, футуризм Дєвидє Бурлюка, кубістські скульптури Олєксандра Архипєнка, монументалізм чи неовізантизм Бойчука. Творчість Василя Єрмилова, промислового дизайнера. Його ескізи тканин, упаковок, сирникових коробок, товарних знаків, книжкове і журнальне оформлення, шрифти. Його роботи: «Дєкоративна композиція», папір, гуаш

(1920-і рр.) «Ескіз для оформлення тканини», папір, гуаш. (1959 р.) «На пляжі. Ранок. Вечір» (1936 р.). Обкладинка журналу "Авангард" (1929 р.). Вадим Меллер, театральний художник. Елементи кубофутуризму, арт-деко в творах В. Мелера. Ескізи костюмів до балетних постановок Ніжинського, вистав театру «Березіль», режисера Леся Курбаса. Графіка і скульптура Адольфа Страхова. Обкладинка книги Л. Скрипника "Інтелігент", Харків, 1927 р. Значення авангарду для формування національної художньої ідентичності та інтеграції європейських модерністських течій у контекст української культури.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 7[с. 345-352].

Додатковий: 17[с.41-69, 11-121], 20[с. 42-47, 78-82, 97-101, 102, 113- 114, 119-123], 21[с.405-409].

*Інтернет-ресурси:*30, 32, 33, 42, 47, 48, 49, 50, 51 ,52 ,53.

Тема 8. Мистецькі практики ар-деко

Ар деко – відповідь декоративного мистецтва на вимоги бути сучасним і декоративним. Стиль «симультанізм» («орфізм») -«зображення руху кольору в світлі». Роботи Роберта Делоне у стилі орфізм - різновиді кубізму заснованому на підкресленні ефектів та динаміки, прихованих у поєднанні кольорів. Творчість Соні Делоне. Театр Єлисейських Полів (Théâtre des Champs-Élysées) (1913 р.):декоративні елементи на верхньому рівні фасаду; барельєф фасаду Антуана Бурделя (Antoine Bourdelle); освітлення Рене Лаліка. Бібліотека Карнегі в Реймсі (Франція): ковані ворота з заліза – виконавець: майстерня Шварца-Гомо (Schwartz-Haumont); світильник - проєкт Жака Сімона, майстра-скляря із Реймса; вітражі на стінах та скляний дах на стелі – автор Жак Грюбер. Вар'єте і кабаре Фолі-Бержер (Folies Bergère- Божевільня пастушки) (Париж): барельєф фасаду архітектора Моріса Піко (Maurice Pico). Палац Порт-Доре (Palais de la Porte Dorée — Палац золотих воріт) (Париж): фасад вкритий гігантським барельєфом, що зображує диких тварин, кораблі та океани — робота скульптора Альфреда Жанніо (Alfred Janniot). Хмарочоси. Декоративні елементи, стилізовані під кришку радіатора автомобіля Chrysler — крилаті форми, що нагадують емблему бренду, на 31-му поверсі будівлі Chrysler (Крайслер-Білдінг) (Нью-Йорк). Стилізоване зображення автомобільних шин. Декоративні елементи - горгульї з нержавіючої сталі на 59-му поверсі - стилістичне посилення на історичні форми готичної архітектури, адаптовані до сучасного контексту. Ліфти, побудовані на принципі «квадрат у квадраті» з дверима прикрашеними геометричними квітковими мотивами — приклад декоративного мистецтва ар-деко. Стельова фреска «Енергетика» - ілюстрація індустріалізації, технічного прогресу та людської творчості. Radio City Music Hall — знаковий концертний зал (1930-х рр.): гладкий фасад, з низьким рельєфом, елегантність і стриманість декору; ронделі — круглі декоративні панелі зі сміливими геометричними лініями та мінімалістичним використанням кольору, що символізують види мистецтв; абстрактні, декоративні світильники. Рокфеллерський центр: ікона ар деко, барельєф «Мудрість» - автор- Лі Оскар Лоурі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4[с.146-173], 5[с.174-177], 6[с.116-119], 7[с.366-367].

*Додатковий:*14[с.110-163], 25[с.414-419].

Інтернет-ресурси: 30, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53.

Тема 9. Українські мистецькі практики другої половини ХХ ст.

Поєднання соцреалізму з самобутністю української культури в мистецьких практиках. Кераміка. Художньо-мистецька спадщина «Софійської гончарні». Майстерні Ніни Федорової. Народної кераміка. Експериментальних методи кераміки. Шістдесятники. Гармонізоване урбаністичне середовище. Рустикальні мотиви. Монументально-декоративна кераміка 1960–1990-х рр. Символи, персоніфікації природних явищ, міфологічних образів у роботах Г. Севрук, О. Рапай, Є. Богач. Декоративний живопис у кераміці. Панно готелю «Русь». Пано штаб-квартири ЮНЕСКО. Монументальне мистецтво. Творчість В. Зарецького, Г. Зубченко, А. Горської, Г. Марченко, Г. Синиці. Тканні вироби. Решетилівська фабрика. Роботи Л. Товстухи, Н. Бабенко. Графіка другої половини ХХ ст. Книжкова і станкова графіка. Проекти пам'ятних знаків. Творчість Г. Якутовича: ілюстрації до «Тіней забутих предків», «Захара Беркута». Творчість О. Данченка, В. Голозубова: орнаментальні мотиви, бордюрні обрамлення, стилізація під народне килимарство. Українське декоративно-орнаментальне малярство ХІХ–ХХІ ст.. Петриківський розпис. Творчість народної майстрині Тетяни Пата, Надії Білокінь, Параски Павленко, Ірини Пилипенко. Самчиківський розпис. Таврійський розпис. Сучасні дизайнерські продукти — адаптація традиційних розписів у графічному, предметному та цифровому дизайні; інтеграція з брендингом, візуальною комунікацією, інтер'єр ними рішеннями.

Список рекомендованих джерел:

Закони та нормативні акти: 1.

Додатковий: 10[с.273-368], 17[с.84-110], 18[с.229-275].

Інтернет-ресурси: 26, 30, 38, 42, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53.

Тема 10. Мистецькі практики постмодернізму

Постмодернізм як продовження і подолання модернізму, «редагований модерн» (Ж. Ліотар). Відмова від універсалістських проєктів (людини як центру всесвіту). Розчарованість в ідеалах Відродження і Просвіти. Класика як антитеза постмодернізму. Образ особистої свободи як прототип різноманітності течій сучасного мистецтва. Естетика і історія як провідна тема постмодернізму. Постмодерністська картина світу. Постмодерністський досвід ігрового засвоєння світу (хаосу) і перетворення його на середовище проживання людини. Непослідовність постмодернізму: позасвідоме прагнення цілісного осягнення сучасної епохи і усвідомлення фрагментарності уявлень про світ відкритого суспільства, його індивіда, які не синтезується. Відсутність єдиної концепції в постмодернізмі. Симулякр (Бодрийяр, Ж.Дельоз). Деконструкція (Ж.Лакан, Ж.Дерріда). Дереконструкція як інтерес до маргінального, локального, периферійного в постмодерністському мистецтві. Прочитання тексту як виявлення смислу. «Розриви смислу» - неоднозначність інтерпретації тексту в цілому. Конструктивний постмодернізм. Відмова від канонів, мімесису, художності, розриву між елітарним і масовим мистецтвом, від ідеї самоусвідомлення, розуміння іншим (смерть автора). Поверховість, плюралізм, фрагментарність і невизначеність постмодернізму. Мистецтво як гра. Акумуляція і повторення. Іронічність, епатажність, перформативність

постмодернізму. Повсякдення як тема постмодернізму. Твір мистецтва як текст (фрагмент великого тексту (культури)). Концепція тексту в пост структуралізмі (Ж. Дерріда, Ю. Кристева). Текст як лабіринт. Гра з формами, еклектика, змішування стилів і цитування. Акціонізм. Творчість Енді Уорхала, Йозефа Бойса, Марини Абрамович.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4[с.335 – 342], 5[с.178-241], 6[с.158-173], 7[с.413-44].

Додатковий: 9[с.199 – 231], 14[с.314- 375], 25[с.476 – 483, 536 – 559].

Інтернет-ресурси: 30.

Тема 11. Сучасні мистецькі практики в контексті розвитку культури

Мистецтво та епоха технічної відтворюваності (В. Беньямін). Технічна репродукція і справжність мистецтва. Нова відсутність глибини, послідовне ослаблення історичності, «інтенсивності» в постмодернізмі (Ф. Джеймісон). Концепція культури («деревна культура» і культура кореневища (ризми) Ж. Дельоза, Ф. Гватарі. Множинність, скороминущість і анонімність як цінності постмодернізму. Суттєві змінення автора твору мистецтва, твору мистецтва, аудиторії, функцій мистецтва. Перформанс. Мистецтво як продукт масового споживання. Теорія катарсису (Ю. Кристева). Колективне і індивідуальне. Абсолютна гостинність (Ж. Дерріда). Постмодернізм. Фотореалізм. Лондонська школа (об'єднання концептуалізму і мінімалізму). Неоекспресіонізм. Нео-поп. Поп-арт. Шок-арт. Сенсаціоналізм. Інсталляціонізм. Інтервенціонізм. Стріт-арт. Інтернаціоналізм.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4[с.335 – 342], 5[с.200-241],

Додатковий: 9[с.199 – 231], 14[с.314- 375], 25[с.476 – 483, 536 – 559].

Інтернет-ресурси: 28, 30.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закони та нормативні акти

1. Наказ Міністерства культури України від 12.02.2018 № 105 Про затвердження національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України (зі змінами) URL: <https://mcsc.gov.ua/kulturna-spadshchyna/natsionalnyy-perelik-elementiv-nematerialnoi-kulturnoi-spadshchyny-ukrainy/>
2. Стандарти вищої освіти України зі спеціальності галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» (Затверджено та введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 13.12.2018 р. № 1391) <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pdf>

Основний

3. Даниленко В. Я. Дизайн: підруч. / В. Я. Даниленко. Х.: ХДАДМ, 2003. 320 с.
4. Зиміна С. В. Стили інтер'єру. Київ: Довіра, 2018. 360с.
5. Олійник О.П. Теорії і концепції дизайну: навч. посіб./ О.П. Олійник. К.: НАУ, 2025. 256 с.:іл.
6. Удріс І. М., Школяр А. В. Нариси з історії зарубіжного дизайну. Новий та новітній час: навч. посіб. Кривий Ріг, 2008. 251 с.
7. Шевнюк О. Л. Історія мистецтв: навч. посіб. / О.Л. Шевнюк. К.: Освіта України, 2015. 451с.

Додатковий

8. Вілсон М. Мистецтво без таємниць: 50 мистецьких творів - знайомство, дослідження, пояснення/ пер. Н. Сич. Київ: ArtHuss, 2024. 240 с.
9. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення : колективна монографія. Книга 1 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 238 с.
- 10.Клеон О. Кради як митець. Креативні "фішки", про які тобі ніхто не розповість. / пер. Г. Литвиненко. Харків. Видавництво «КСД», 2024. 160 с.
- 11.Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ ст.: монографія / Ольга Лагутенко. Київ: Грані-Т, 2006. 240 с.
- 12.Макаров А. М. Світло українського бароко.К.: Мистецтво, 1994. 288 с.
- 13.Miller Judith. Design: The Definitive Visual History. 2023. 400 p.
- 14.Мисюга Б. В. Галина Севрук: Альбом-монографія. Львів, К.: Смолоскип, 2011. 240 с., іл.
- 15.НАРБУТ. Студії. Спогади. Листи [Реконструкція знищеного 1933 року "Нарбутівського Збірника"] / Упорядник С. Білокінь. К.: Родовід, 2020. 408 с.
- 16.Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: зб. ст. / за заг. ред. М. І. Яковлева; Нац. акад. мистецтв України, Ін-т пробл. сучас. мистецтва. Київ: Фенікс, 2012. 257 с.
- 17.Смирна Л. В. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві: Монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України.

- Київ: Видавництво Фенікс, 2017. 480 с.
18. Соколюк Л. Вища мистецька школа Харкова: від модернізму до трансформації (1921–1962). Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. 150 с. (Василь Єрмілов - 71-73)
  19. Столярчук Н. Український авангард: навч. посіб. / Наталія Столярчук. Вид. 2-ге, змін. та доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 176 с.
  20. Українська культура: лекції за редакцією Дмитра Антоновича / упор. С. В. Ульяновська; вст. ст. І. М. Дзюби; перед. сл. М. Антоновича. Київ: Либідь, 1993. 592 с.
  21. Удріс-Бородавко Н Візуальна комунікація в умовах суспільних трансформацій: оновлення семантичного простору/ Вісник ХНУ ім. ВН Каразіна, 2015. С. 60-66.
  22. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям. Київ: ArtHuss, 2023. 204 с.
  23. Удріс-Бородавко Н. Колаж у формуванні національної моделі графічного дизайну України ХХІ століття / Вісник КНУКіМ, 2018/8/11. С. 268-280.
  24. Фартінг С. Історія мистецтва від давніших часів до сьогодення/ Стівен Фартінг.; пер. з анг. Анатолія Пітика Катерини Грицайчук та ін. Харків; Vivat, 2021. 576 с.
  25. Харченко О. В. Мистецтво петриківського розпису: навч.-метод. посіб. / О. В. Харченко, Н. О. Горшкова-Кандаурова. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 72 с.
  26. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні. 1910–1930. Пам'ять, за яку варто боротися Фабула, 2021 р. 234 с.
- Інтернет-ресурси:*
27. Абрамович М. Пройти крізь стіни / Пер. з англ. О. Михеда. - Київ : ArtHuss, 2018. 384 с. Режим доступу: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/chytaty-avtobiohrafuyu-maryny-abramovych-proyty-kriz-stiny>.
  28. Григорій Синиця - галерея творів. URL: <https://surl.li/rdufrz>
  29. Електронна бібліотека «Культура України» Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого URL: Електронна бібліотека "Культура України"
  30. Івашко, Олена. Таврійський розпис: повернення із забуття // Уряд. кур'єр : [інтернет-версія]. – 2020. – 3 жовт. URL: Таврійський розпис: повернення із забуття - Урядовий Кур'єр
  31. Ключко Д. Квіткова діва українського авангарду. URL: Квіткова діва українського авангарду | Україна | Dwutygodnik
  32. Ключко Д. Український авангард і народне мистецтво. 27.01.2023. URL: <https://pen.org.ua/ukrayinskyj-avanhard-i-narodne-mystectvo>
  33. Ключко С. В. Методи стилізації природних форм у графічному дизайні / С. В. Ключко, О. В. Мазніченко. // Технології та дизайн. 2016. № 3. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2016_3_17
  34. Корчевська-Цехош О. 30 культових об'єктів українського дизайну, 25 серпня, 2021 URL: <https://telegraf.design/30-kultovyh-ob-yektiv-ukrayinskogo-dyzajnu/>

35. Лобановський Б. Б. Мозаїка і фреска. К., 1966. 148 с. URL: https://books.google.hn/books?id=KFUmAAAAAMAAJ&source=gbs_navlinks_s
36. Логвиненко Б. та ін. Василь Кричевський. Придумати український модерн URL: <https://surl.lt/azmdtv>
37. Музей шістдесятництва. URL: Мистецтво
38. Національний музей декоративного мистецтва України. URL: Національний Музей Декоративного Мистецтва України
39. Огнева Л. Перлини українського монументального мистецтва на Донеччині. – Івано-Франківськ: Лілея, 2008. – 52 с. URL: <https://surl.lu/ntyfys> (Віктор Зарецький, Галина Зубченко, Алла Горська, Геннадій Марченко і Григорій Синиця, Донецьк і Маріуполь, 1965-67 pp)
40. Проєкт «Автентична Україна» URL: <https://authenticukraine.com.ua/>
41. Проєкт «Бібліотека Українського мистецтва». URL: Бібліотека українського мистецтва
42. Проєкт «Велика українська енциклопедія» URL: Велика Українська Енциклопедія (статті Українські символи: Гаврилишина Н. А. Україна: етнографічна мозаїка. URL: <https://vue.gov.ua/Україна:етнографічнамозаїка>; Вечерський В. В. Бароко українське. URL: <https://vue.gov.ua/Барокоукраїнське>; Гаврилишина Н. А. Декоративно-ужиткове мистецтво України. URL: <https://vue.gov.ua/Декоративно-ужитковемистецтвоУкраїни>; Етнографічні дослідження кін.19-поч.20 ст.: Гаврилишина Н. А. Боданінський, Усеїн Абдурефійович. URL: <https://vue.gov.ua/Боданінський,УсеїнАбдурефійович>; Вечерський В. В. Ернст, Федір Людвігович. URL: <https://vue.gov.ua/Ернст,ФедірЛюдвігович>; Вечерський В. В. Пещанський, Володимир Павлович. URL: <https://vue.gov.ua/Пещанський,ВолодимирПавлович>; Герус Л. М. Біляшівський, Микола Федотович. URL: <https://vue.gov.ua/Біляшівський,МиколаФедотович>; Пучков А. О. Павлуцький, Григорій Григорович. URL: <https://vue.gov.ua/Павлуцький,ГригорійГригорович>; Ходак І. О. Щербаківський, Данило Михайлович. URL: <https://vue.gov.ua/Щербаківський,ДанилоМихайлович>; Український розпис: Білокінь, Надія Аврамівна. URL: <https://vue.gov.ua/Білокінь,НадіяАврамівна>; Чуднівцев А. С. Петриківський розпис. URL: <https://vue.gov.ua/Петриківськийрозпис>; Укр. дизайн поч. 20 ст.: Кравченко Я. О. Бойчук, Михайло Львович. URL: <https://vue.gov.ua/Бойчук,МихайлоЛьвович>; Вечерський В. В. Губернського земства будинки у Полтаві. URL: <https://vue.gov.ua/ГубернськогоземствабудинкиуПолтаві>
43. Проєкт фонду *ІЗОЛЯЦІЯ* «SOVIET MOSAICS IN UKRAINE» URL: <https://sovietmosaicsinukraine.org/ua/>
44. Проєкт «У пошуках ідентичності» URL: У пошуках ідентичності (Відео Що таке комеморативні практики?, Що таке ідентичність?, Національна пам'ять та її складові, Що таке релігійне мистецтво?, Зміст релігійного мистецтва в часи Київської Русі і його вплив на сучасну ідентичність, Зміст українського релігійного барокового мистецтва і його вплив на сучасну ідентичність, Український художній спадок: Василь Єрмилов (Харків), Український художній спадок: Давид Бурлюк (Херсонщина), Регіональна ідентичність та етнічне походження: як вони презентуються через мистецтво?, Роль історичної та культурної спадщини у формуванні ідентичності, Символи

об'єднують)

45. Рудзицький А. Я хочу робити й більше нічого я не хочу. Василь Седляр / Артур Рудзицький. Київ: Саміт-книга, 2020. 240 с. URL: «Я хочу робити й більше нічого я не хочу...» Василь Седляр - Артур Рудзицький - Тека авторів - Чтиво.
46. Саєнко Н. Олександр Саєнко: до становлення і розвитку українського монументально-декоративного мистецтва XX століття: Книга-альбом. К., 2003. 560 с. URL: <https://opac.library.cv.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=47174>
47. Смоляр О. Сучасний монументально-декоративний живопис у дизайні громадського інтер'єру готелів м. Києва/ Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 36, том 3, 2021, с.23-31. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/6.pdf
48. Студія МАКННО. URL: Українська студія дизайну та архітектури ■ МАКННО
49. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації: монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 240 с. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2019/glob.pdf>
50. Технологія петриківського розпису: сучасні тенденції: навчально-методичний посібник/Упорядники В.А. Яковлева, О.О. Вовченко–Кривий Ріг:ЗВО «КДПУ», 2019.–70с. URL: <https://surl.lu/uegnwt>
51. Youtube канал «Alex Korchevski» графічного та діджитал дизайнера Олександри Корчевської-Цехош URL: Alex Korchevski - YouTube
52. Youtube канал «Батьки-засновники» - подкаст Українського Радіо. URL: Батьки-засновники #ІсторіяУкраїни - YouTube
53. Чепелик О. Художня виразність при формуванні інтер'єрів засобами образотворчого мистецтва, і зокрема скульптури // Укр. АМ. К., 2013. Вип. 2. С. 118-124. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uam_2013_21_1